

Бабіна Наталія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки факультету ринкових, інформаційних та інноваційних технологій Київського національного університету технологій та дизайну

Babina N. A.

PhD, Associate Professor of Economics, Faculty market, information and innovation technologies, Kiev National University of Technology and Design

БОРОТЬБА З РЕЙДЕРСТВОМ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА COMBATING RAIDING IN THE MANAGEMENT OF MODERN ENTERPRISES ECONOMIC SECURITY

Анотація. Викладено результати дослідження проблематики рейдерства в сучасних умовах. Боротьба з рейдерством представлена як елемент управління економічною безпекою сучасного підприємства. Подано пропозиції щодо можливих напрямів боротьби з рейдерством із використанням інструментарію антикризового менеджменту.

Ключові слова: рейдерство, боротьба з рейдерством, економічна безпека, система управління економічною безпекою.

Abstract. The results of the study raiding problems in the modern world. The fight against raiding presented as an element of economic security of the modern enterprise. Suggestions for possible lines of raiding borotbby using instruments of crisis management.

Keywords: raiding, counter-raiding, economic security, economic security management system.

Актуальність дослідження. В умовах глибокої кризи, в яких нині перебуває економіка України, повстають нові виклики. Зокрема, внаслідок відсутності джерел зростання та доходу, окремі впливові особи будують стратегію економічної поведінки на основі застосування рейдерства. Проблема рейдерства, внаслідок якого відбувається незаконний перерозподіл ліквідної власності та майна, постає на порядок денний більшості успішних підприємств. Відтак, боротьба з рейдерством представляє собою важливу практичну проблему, а тому мають бути вироблені теоретико-методичні основи боротьби з рейдерством, що є запорукою розробки відповідних управлінських рішень в системі антикризового менеджменту. З огляду на вказане тема обраного дослідження є актуальною та значущою для науки і практики.

Огляд літератури. Проблеми управління економічною безпекою підприємства та боротьби з рейдерством висвітлено у наукових працях О. Білоруса, І. Бланка, В. Волошина, В. Геєця, Т. Іванюти, О. Івченка, С. Захаріна, С. Кавуна, М. Камлик, О. Кириченка, Д. Ковальова, Н. Куркіна, С. Лазарева, В. Мунтіяна, Т. Полозової, В. Пономаренко, Н. Реверчук, Т. Слободяник, І. Соро-

кіної, М. Швеця, С. Шкарлета, О. Шнипка, І. Шульги та інших науковців. Однак запропоновані науково-методичні положення ґрунтуються в основному на механізмах протидії рейдерству, що використовують переважно методи економічної ризикології. Натомість існує нагальна потреба створення новітніх комплексних підходів протидії рейдерству в системі управління економічною безпекою підприємства з урахуванням завдань та обмежень глибокої економічної кризи.

Мета статті — викласти результати дослідження щодо формування та реалізації технології боротьби з рейдерством в системі управління економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу. В умовах економічної кризи виникає доцільність вжиття додаткових заходів мінімізації ризиків. Серед цих ризиків: загострення конкуренції за доступ до економічних ресурсів (сировинних, фінансових, інтелектуальних), штучне обмеження можливостей щодо виходу на фінансові ринки, відновлення проблеми рейдерства (переходу права власності з використанням корупційних та «тіньових» схем), стрімкі (непередбачувані) зміни ринкового середовища, поширення комп'ютерної

злочинності, ускладнення фінансових інструментів та процедур тощо. Для функціонування підприємства значним викликом є сучасні наслідки економічної глобалізації (відомо, що на мікрорівні глобалізація може мати як позитивні, так і негативні ефекти).

Однією із гострих проблем є рейдерство, під яким розуміють вилучення ліквідних активів (у тому числі майна) на нібито законних підставах, в основі виникнення яких лежать прогалини в законі або системні недоліки функціонування державних інститутів (судової та правоохоронної систем, системи реєстрації юридичних осіб тощо).

Рейдерство полягає у набутті сумнівними шляхами тимчасового права розпоряджатися активами та якнайшвидшим продажем цих активів пов'язаним із рейдером особам, із наступними перепродаваннями вилучених активів між пов'язаними особами, маючи на меті завадити (унеможливити) їхньому поверненню законним власникам.

В Україні для боротьби з рейдерством створена Міжвідомча комісія з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, що діє при Кабінеті Міністрів України. Основними завданнями Комісії є:

- підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав інвесторів, протидії незаконному поглинанню та захопленню підприємств, порушенням земельного законодавства, зокрема щодо підвищення ефективності діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у відповідній сфері;
- збирання, моніторинг інформації про порушення прав інвесторів, факти незаконного поглинання та захоплення підприємств, що призводить до погіршення інвестиційного клімату в Україні;
- забезпечення координації дій державних органів з питань посилення протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, порушенням земельного законодавства;
- розроблення комплексу заходів щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, порушенням земельного законодавства, забезпечення удосконалення механізму регулювання у відповідній сфері.

Аналіз сучасних досліджень з проблеми зміцнення економічної безпеки України на усіх структурних

рівнях, у тому числі в частині протидії рейдерству, дозволяє сформулювати концептуальні засади державної політики в цьому питанні, а саме: обов'язкова державна підтримка підприємництва; проведення політичних, правових та організаційних реформ, що сприятимуть як реалізації трудового потенціалу індивідів, так і сталому розвитку економіки; на основі єдиної програми, що включає комплекс економічних, політичних, правових, соціальних та ідеологічних заходів, об'єднання зусилля усіх гілок влади, на всіх рівнях за для трансформації суспільства в площину соціально-орієнтованої економіки; забезпечення стабільності національної валюти; захист підприємництва від недобросовісної конкуренції та її проявів (промислового шпигунства, корупції, фальсифікації, обману, рейдерства, колекторства та шахрайства).

Висновки. Аналіз діяльності фірм, що надають послуги по забезпеченню безпеки, у тому числі в частині протидії рейдерству, дозволяє стверджувати, що вітчизняні бізнесмени найчастіше потребують охорони підприємств і власних будинків, інкасації, захисту від рейдерських атак, чатування каналів зв'язку, убезпечення комп'ютерів і комп'ютерних мереж від проникнення вірусів. Рідше послуговуються організацією захисту документованої інформації та перевіркою персоналу, допущеного до секретної інформації, комп'ютерної тощо. Зовсім рідко досліджуються зовнішні контакти суб'єкта господарювання, аналізується на предмет безпеки стан контрагентів, підприємств-партнерів та підприємств-конкурентів.

Задля запобігання рейдерству підприємства мають створювати та підтримувати ефективну систему управління економічною безпекою. Зокрема, доцільно забезпечити суворе виконання правових приписів у зносинах із «проблемними» контрагентами. Також необхідно ретельно оцінювати ризики відносин з кредитором, у першу чергу з банківськими установи (ризик неповернення кредиту). Існує нагальна необхідність розробки та поширення технологій страхування комерційних та інших ризиків, у тому числі у іноземних страхових організаціях.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому слід розробити методики протидії рейдерству з використанням позаекономічних методів.

Література

1. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / [Б. М. Андрушкін, Ю. Я. Вовк, П. Д. Дудкін, Н. Б. Кирич, Л. Я. Малюта та ін.]. — Тернопіль: Терно-граф, 2008. — 424 с.
2. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 256 с.
3. Кондратюк О. І. Вплив ризиків на господарську діяльність підприємства / О. І. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 3. — С. 78–83.